

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om særlige bestemmelser for målet om europæisk territorialt samarbejde (Interreg), der støttes af Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og de eksterne finansieringsinstrumenter

(COM(2018) 374 final — 2018/0199 (COD))

(2018/C 440/19)

Ordfører: **Henri MALOSSE**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 11.6.2018 Rådet, 19.6.2018
Retsgrundlag	Artikel 178 og 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	7.9.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	19.9.2018
Plenarforsamling nr.	537
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	196/2/5

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det europæiske territoriale samarbejde er et enestående redskab i samhørighedspolitikken og en af de sjældne rammer, hvor nationale, regionale og lokale operatører i forskellige medlemsstater systematisk får mulighed for at gennemføre fælles tiltag og udveksle praksis og interventionsstrategier. Man kan sige, at det er hér, man finder lidt af den europæiske ånds drivende kraft. Trods adskillige tilfælde af merværdi og vækstfremmende investeringer i de til dato gennemførte projekter påviser resultaterne af de efterfølgende evalueringer rent faktisk flere mangler. Det nye forslag til forordning bør tage hensyn hertil på flere indsatsområder:

1.1.1. **Forenklingsprocedurerne** — EØSU opfordrer til, at der gennemføres et forenklingsfremstød i forhold til projekternes størrelse. Samarbejdet drejer sig hovedsagelig om lokale aktiviteter. Det er derfor nødvendigt at foretage de fornødne forenklinger i projektevalueringsformularerne og -metoderne og anvende procedurer for tildeling af faste beløb som nøgleelement i den nye programmering.

1.1.2. **Finansiell ramme** — Samhørighedspolitikken er et afgørende støtteelement for Europa 2021-2027-strategien, der bør prioriteres med teknisk og budgetmæssig opbakning. EØSU advarer mod at svække bevillingerne, da det vil sætte dette handlingsprogram effektivitet, synlighed og anseelse over styr. Udvalget anmoder derfor Europa-Parlamentet om at foreslå en forhøjelse af bevillingerne til samhørighedspolitikken, herunder til det europæiske territoriale samarbejde.

1.1.3. **Additionalitet** — EØSU er foruroliget over de nye regler, som kan reducere den maksimale EU-finansiering fra 85 % til 70 %. Udvalget anmoder om, at 85 %-satsen bevares til mindre projekter, de mest sårbare regioner og civilsamfundets aktiviteter. EØSU går også ind for i øget omfang at søge deltagelse fra den private sektor og gøre brug af InvestEU Funds europæiske finansieringsteknik, for så vidt angår tiltag rettet mod produktionssektoren.

1.1.4. **Integration af finansielle instrumenter** — EØSU anmoder Kommissionen om at indføre en reel strategi for samordning og integration af de forskellige finansielle instrumenter, som er til rådighed under FFR 2021-2027. Udvalget opfordrer til, at Kommissionen hurtigst muligt udsender en meddelelse herom. Det europæiske territoriale samarbejde skal være en særlig ramme for iværksættelsen af denne nødvendige samordning.

1.1.5. **Fremme af et reelt partnerskab med civilsamfundet** — Kommissionen bør pålægge krav om at inddrage arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationerne, både i høringsprocessen og i gennemførelsen af tiltagene, idet de bedste projektræsultater opnås, når civilsamfundet inddrages. EØSU anbefaler at stille krav om, at alle operationelle myndigheder fremlægger en partnerskabsplan for inddragelse af civilsamfundet, indeholdende en varslingsmekanisme.

1.1.6. **Opretholdelse og udvikling af den tematiske koncentration** — Den konstaterede udvikling i retning af en tematisk koncentration af indsats- og investeringsprioriteterne vurderes positivt af EØSU, men det bør uddybes, hvordan:

- der kan tages hensyn til de særlige forhold i de områder, der nævnes i EUF-traktatens artikel 174 (øer, bjergområder, landdistrikter, byområder osv.), uden at glemme, at koncentration er nødvendig for at sikre synlighed og effektivitet med henblik på at undgå for stor spredning
- man kan give bæredygtig udvikling og klimaforanstaltninger en central placering i alle problematikker
- EU reelt kan bringes inden for borgernes rækkevidde ved at fungere mere lokalt.

1.1.7. **Maritimt område og øområder** — Eftersom havet er øområdernes eneste omkringliggende miljø, går EØSU ind for, at sådanne områder fortsat kan indgive projekter under både grænsesamarbejdet og det territoriale samarbejde. Der kan eventuelt indføres en ny prioritet, »øområder«, med et specifikt budget.

1.1.8. **Makroregionale strategier** — EØSU skønner det nødvendigt at udvide udviklingen af makroregionale strategier til nye områder (Middelhavet, Balkan, Karpaterne, m.fl.) og sikre, at en øget integration af de nye europæiske finansielle instrumenter kommer disse områder til gode.

1.1.9. **Samarbejde med nabolande** — EØSU glæder sig over indførelsen af en fælles gennemførelsesramme med nabo-/tredjelande. Udvalget understreger også i denne forbindelse relevansen af en tilgang, hvor bevillingerne i forbindelse med det europæiske territoriale samarbejde og de eksterne EU-fondes bevillinger udnyttes samtidig. EØSU anmoder Kommissionen om inden for disse rammer at åbne de territoriale samarbejdsprogrammer for nabolandenes regioner, også selv om disse ikke har fælles grænse med EU, for ikke at skabe uregelmæssigheder i de pågældende lande.

1.1.10. **Innovation** — EØSU støtter forslaget om et prioriteret element, der omhandler innovation, med et selvstændigt budget og procedurer, der giver ikkestatslige aktører mulighed for direkte adgang. Udvalget fremhæver imidlertid, at innovation også skal forstås på et samfundsmæssigt og socialt plan.

1.1.11. **Den digitale komponent i det europæiske territoriale samarbejde** — En af de største aktuelle udfordringer for aktørerne i det europæiske territoriale samarbejde er at være forbundet med internettet. Det er nødvendigt at tilvejebringe midler og skabe initiativer til at formindske den digitale kløft mellem territorierne og mellem regionernes territoriale by- og landkomponenter ved at fremme erfaringsudveksling og mindske den digitale kløft, dels mellem regionerne, dels mellem byområder og landdistrikter.

1.1.11.1. Med dette for øje anbefaler EØSU, at der for perioden 2021-2027 tages hensyn til den digitale omstilling og kravene om kompetenceløft i forbindelse med udformningen af alle programmerne for europæisk territorialt samarbejde.

1.1.12. **Inddragelse af de unge** — Inddragelse af Europas unge er yderst vigtig. EØSU foreslår at anvende Erasmus +-metoderne til udveksling af unge, herunder studerende, lærlinge, arbejdssøgende og vanskeligt stillede personer, med henblik på at inddrage de unge i det territoriale samarbejde med specifikke mobilitetsprogrammer, erhvervsuddannelse og sprogtilegnelse. Udvalget foreslår, at de grænseoverskridende og tværnationale samarbejdsprogrammer skal indeholde elementer med specifikke forslag og foranstaltninger rettet mod og med deltagelse af unge.

1.1.13. **Tiltag for sårbare befolkningsgrupper og hensyntagen til horisontale kriterier** — EØSU understreger vigtigheden af at indføre præcise regler om de påkrævede forpligtelsesniveauer under overholdelse af EU's horisontale principper og fastsætte en minimumstærskel i den henseende (10 % af støtten til tiltaget).

1.1.14. **Civilbeskyttelse og bekæmpelse af større risici** — EØSU opfordrer Kommissionen til at overveje at integrere denne komponent som hovedelement i det territoriale samarbejde og samordne den med den nye fond for forsvar og civilbeskyttelse, som Kommissionen har foreslået til FFR 2021-2027.

1.1.15. **Offentlighed** — I betragtning af betydningen af de projekter, som støttes under det europæiske territoriale samarbejde, vil EØSU støtte ethvert initiativ, som kan øge synligheden samt styrke den europæiske borgerånd og bevidstheden om de konkrete tiltag, der gennemføres med støtte fra EU. EØSU anbefaler bl.a., at der oprettes informationskontorer i regioner, som modtager støtte fra samarbejdsprogrammerne, og at de fortrinsvis etableres i civilsamfundsorganisationer.

2. Indledning

2.1. *Det territoriale og grænseoverskridende samarbejde — den europæiske ånds drivende kraft*

2.1.1. Som bærende element i opbygningen af et fælles europæisk rum udgør det europæiske territoriale samarbejde (Interreg) med alle sine grænseoverskridende, tværnationale, interregionale og naboskabsorienterede komponenter fundamentet for den europæiske integration. Det bidrager til, at grænserne ikke forvandles til barrierer, bringer europæerne tættere på hinanden, hjælper med at løse fælles problemer, fremmer udvekslingen af idéer og aktiver samt tilskynder til strategiske initiativer, der sigter mod fælles mål.

2.1.2. Artikel 174 og artikel 24 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUF-traktaten) er retsgrundlaget for gennemførelsen af politikken for økonomisk, social og territorial samhørighed og har til formål at mindske forskellene mellem regionernes udviklingsniveauer og dermed fremme det europæiske territoriale samarbejde.

2.1.2.1. Af artikel 174 fremgår det, at der blandt de berørte områder lægges særlig vægt på landdistrikter, områder i en industriel overgangsproces og områder, der lider af alvorlige naturbetingede eller demografiske ulemper af permanent art, såsom de nordligste meget tyndt befolkede områder samt ømråder, grænseoverskridende områder og bjergområder. EØSU mener, at denne artikel er rigelig begrundelse for, at det europæiske territoriale samarbejde retter særligt fokus mod disse regioner, og anmoder Kommissionen og medlemsstaterne om at være opmærksomme herpå.

2.1.3. Som prioriteret mål for samhørighedspolitikken udgør det europæiske territoriale samarbejde (Interreg) den ramme, hvor offentlige og private, nationale, regionale og lokale operatører i medlemsstaterne iværksætter kollektive initiativer, udveksler bedste praksis og strukturerer udviklingspolitikker, både internt i Europa og eksternt. Imidlertid er der trods adskillige tilfælde af og eksempler på merværdi og vækstfremmende investeringer i de til dato gennemførte projekter en række mangler på grund af utilstrækkelig målretning af de forskellige programmer. Disse er ikke uden konsekvenser og bør analyseres i de nye perspektiver for perioden 2021-2027.

2.1.4. Resultaterne af efterfølgende evalueringer påviser nemlig flere forhold:

— en utilstrækkelig funktionel definition af regionerne i forhold til EUF-traktatens artikel 174

— alvorlige vanskeligheder med at fastlægge og gennemføre en sammenhængende interventionstrategi på grund af valget af en bottom-up-tilgang i forbindelse med udvælgelse af de projekter, der skal støttes

— en så godt som ikkeeksisterende synergi mellem Interreg-programmerne og andre EU-programmer, som kan forstærke virkningerne med hensyn til udvikling, bl.a. Erasmus+, Horisont 2020, Den Europæiske fond for Strategiske Investeringer (EFSI), Connecting Europe og COSME, og generelt en for svag effekt samt en utilstrækkelig synlighed af disse tiltag for civilsamfundet og alle kategorier af borgere, navnlig kvinder, unge, familier, personer med handicap og ældre.

2.1.5. Visse af disse aspekter er medtaget i det nye forslag til forordning, som styrker procedurerne for at reducere de regionale prioriteter i samtlige europæiske regioner, herunder de mest fjerntliggende, udvikler nye makroregionale strategier og tematiske koncentrationer, fremhæver initiativer til innovation samt flere andre initiativer, som følgelig analyseres og kommenteres specifikt. Kommissionens forslag bør imidlertid forbedres og uddybes på flere vigtige punkter.

3. Prioriterede temaer i EØSU's anbefalinger til Kommissionen

3.1. **Forenkling af procedurerne — mod et forenkling fremstød** — Kommission foreslår en lang række specifikke bestemmelser med henblik på at forenkle reglerne for målretning og forvaltning af programmerne på alle berørte niveauer, dvs. modtagere, medlemsstater, forvaltningsmyndigheder, deltagende tredjelande og Kommissionen. EØSU kan kun tilslutte sig denne tilgang. Imidlertid er det et initiativ, som fremlægges ved hver ny programmering. Kommissionen er ikke gået tilstrækkeligt langt med denne procedure.

3.1.1. Hvad angår forenkling og faste takster, indfører forordningen håndtering af visse udgifter efter faste takster som et centralt element for den kommende programmeringsperiode, og den går endnu videre med visse variabler som f.eks. personaleudgifter (for alle projekter under 200 000 EUR: faste takster og ingen krav om at fremlægge regninger). Dermed erkender Kommissionen nødvendigheden af en administrativ forenkling og understreger nødvendigheden af en generel aftale.

3.1.2. Samarbejdet drejer sig hovedsagelig om lokale aktiviteter. Det er derfor nødvendigt at have et program, der er langt mere åbent over for civilsamfundet, og som munder ud i en gennemgribende forenkling af procedurerne samt oprettelse af mindre informations- og bistandsenheder.

3.1.3. EØSU ønsker, at der tilstræbes en sammenhæng med projekternes størrelse, så der kan foretages de fornødne forenklinger i projektevalueringsformularerne og -metoderne, og at der anvendes procedurer med faste minimumstakster for administrations- og forvaltningsaktiviteter. Forenklingsfremstødet er nødvendigt for at sikre, at projektudviklere kan koncentrere sig om tiltagens resultater i stedet for administrative, tidskrævende aktiviteter.

3.1.4. I tråd med Kommissionens ønske bør man køre konceptet med evaluering af projekterne på baggrund af resultater helt ud, så operatørerne fritages for forpligtelsen til konstant at skulle udarbejde aktivitetsrapporter (hver sjette måned på nuværende tidspunkt).

3.2. **Finansiell ramme** — Kommissionen mener, at samhörighedspolitikken og dens naturlige følge i det europæiske territoriale samarbejde fortsat bør være et hovedelement i den finansielle pakke. EØSU er enig heri. Svækkede budgetbevillinger vil sætte dette handlingsprogramms effektivitet, synlighed og anseelse over styr. Den hidtil foretrukne løsning går ud på at bibeholde et stabilt budget i forhold til den foregående periode i en kontekst med budgetnedskæringer i størrelsesordenen 10 % af EU's budget. Denne situation bør gøre det muligt at bevare støtten til Interreg-programmerne uændret, hvilket er et minimum, men EØSU opfordrer Europa-Parlamentet til at foreslå en betragtelig forhøjelse, da disse tiltag kan have meget store politiske virkninger og virkninger for befolkningen under forudsætning af, at programmerne tildeles betragtelige midler.

3.2.1. I den nye forordning om det europæiske territoriale samarbejde sættes medfinansieringssatsen ned til 70 % (mod 85 % på nuværende tidspunkt). Ifølge Kommissionen bør denne udvikling føre til en øget finansiell indsats fra medlemsstaternes side og skabe bedre betingelser for ejerskab af projekterne. EØSU frygter, at denne såkaldte additionnalitetsforanstaltning vil afholde private aktører og de mindst begunstigede regioner fra at deltage. Udvalget anmoder derfor om at bibeholde 85 %-satsen for de mest sårbare regioner i overensstemmelse med EUF-traktatens artikel 174. Desuden øger en koncentration af EU's interventioner altid EU's synlighed.

3.2.2. Nye regler for mindre projekter — Den nye forordning indeholder en klar definition ledsaget af nye foranstaltninger og forenklede regler: omlægning af teknisk bistand, afskaffelse af kravet om årlige rapporter, fasttaksttilgang for mange udgiftsposter og betingelser for en hurtigere opstart i den kommende periode. EØSU mener, at disse initiativer går i den rigtige retning.

3.2.3. Hvad angår de administrative byrder for mindre projekter, er EØSU også meget positivt indstillet over for udsigten til oprettelse af en grænseoverskridende institution til at varetage hele forvaltningen af en gruppe af mindre projekter i tillæg til fasttakstordningen.

3.2.4. EØSU påskønner Kommissionens engagement med hensyn til at maksimere privat deltagelse i de territoriale samarbejdsprogrammer. Udvalget bakker op om denne position, idet det foreslår, at der fastlægges et minimumsniveau for inddragelse af ikkestatslige aktører (ud over regionale myndigheder), f.eks. private virksomheder, arbejdsmarkedets parter, den frivillige sektor, socialøkonomiske og solidariske enheder samt brancheorganisationer.

3.3. **Partnerskab med civilsamfundet** — EØSU minder om, at partnerskabet er det vigtigste middel, når der skal tages hensyn til de horisontale principper. Der bør oprettes partnerskaber overalt med civilsamfundet, arbejdsmarkedets parter, lokale myndigheder og organer for social integration. I den forbindelse foreskriver forordningen inddragelse af civilsamfundet i overvågningsudvalgene. På websteder, der oplyser om programmernes gennemførelse og resultater, er det også planlagt at tilføje oplysninger om fejlslagne projekter og projekter, som ikke lever op til kravene.

3.3.1. Det må konstateres, at når de lokale myndigheder først er udpeget, har de tendens til at se bort fra alt andet.

3.3.2. Civilsamfundsaktørernes deltagelse må ikke indskrænke sig til høringsprocessen. Det er af afgørende betydning at inddrage dem i tiltagens gennemførelse og tildele dem ansvar i den henseende, bl.a. ved at vælge civilsamfundsorganisationer som forvaltningsmyndigheder.

3.3.3. EØSU foreslår for hvert program vedrørende europæisk territorielt samarbejde, at forvaltningsmyndigheden fremlægger en partnerskabsplan, som viser civilsamfundets inddragelse i alle faser af tiltagens forberedelse, gennemførelse og evaluering. Planen skal omfatte en varslingsmekanisme, der oprettes for at give civilsamfundsaktørerne mulighed for at klage til den berørte myndighed, hvis partnerskabsprincippet ikke overholdes.

3.4. **Ny fordeling af støtten til det territoriale samarbejde** — I den nye forordning om europæisk territorielt samarbejde/Interreg-forordningen beskrives det fremtidige handlingsprogramms fem komponenter for samarbejde, nemlig en grænseoverskridende, en tværnational, en interregional komponent, en maritim komponent med inddragelse af regionerne i den yderste periferi og endelig interregionale investeringer i innovation. Det er en konsekvent tilgang, selv om det maritime område er adskilt fra det grænseoverskridende samarbejde, hvilket rejser spørgsmål og mange betænkeligheder blandt operatørerne i de berørte regioner. Kommissionen begrundet det med, at der især inden for det maritime samarbejde kan være overlapninger mellem flere grænseoverskridende programmer, og forpligter sig til at fastlægge en helhedstilgang for programmerne i de maritime områder, herunder bilateralt samarbejde, som vil have større effekt.

3.5. **Spørgsmålet om det maritime område og ømråder** — EØSU mener, at denne indstilling til den maritime dimension er forståelig, når det drejer sig om fastlandsområder, men at den ikke er berettiget for ømråderne, som pr. definition kun har maritime grænser. Udvalget har desuden ofte anmodet Kommissionen om at rette særlig opmærksomhed mod problemet med øer, der lider af indlysende strukturelle ulemper, som anerkendes i EUF-traktatens artikel 174. EØSU foreslår derfor igen at integrere tiltagene til europæisk samarbejde mellem øer i det grænseoverskridende samarbejde og/eller gøre området til en sjette kategori med eget budget, navnlig til støtte for en række øer i samme havområde, for at fremme erfaringsudveksling.

3.6. **Specifik åbning for innovation** — Der foreslås en ny specifik linje på grundlag af forslagsindkaldelser med henblik på at udvikle projekter på hele det europæiske område for at nå ud over ren udveksling af bedste praksis og bevæge sig hen mod komplette systemer for aktionsforskning (11 % af Interreg-budgettet). EØSU bifalder denne tilgang under forudsætning af, at den også omfatter samfundsmæssig og social innovation, hvor samarbejdet mellem områder kan have meget stor indvirkning på den berørte befolkning, og at den giver mulighed for direkte deltagelse af ikke-statslige aktører (forskere, virksomheder og civilsamfundet).

3.7. **Åbning over for regionerne i den yderste periferi** — Kommissionen foreslår under henvisning til sin meddelelse »Et stærkere og fornyet strategisk partnerskab med regionerne i EU's yderste periferi«⁽¹⁾, at der vedtages nye foranstaltninger, som i betragtning af deres særlige beliggenhed gør det muligt for disse regioner at samarbejde. Foranstaltningerne vil give anledning til samarbejde i regionerne i den yderste periferi, både indbyrdes og med deres naboer (3,2 i Interreg-budgettet). Denne præcise bestemmelse er interessant, men det er også nødvendigt, at EU's midler til tredjelande, som er naboer til regionerne i den yderste periferi (hovedsagelig Den Europæiske Udviklingsfond (EUF)), let kan mobiliseres for at supplere disse tiltag, hvilket ikke er tilfældet på nuværende tidspunkt. EØSU anmoder om en samordnet vekselvirkning mellem Interreg og EUF, som formaliseres og programmeres.

3.8. **Samarbejde med tredjelande** — EØSU finder det positivt, at der nu i en vanskelig international kontekst etableres en tilsvarende ramme for tiltag, som berører nabolande uden for EU. Hvad angår lande i naboskabsområdet, bør den eksisterende mulighed for, at ikkegrænseregioner i disse lande deltager i tværnationale samarbejdsforanstaltninger, udnyttes bedre for ikke at øge forskellene i disse lande, hvor de EU-tilgrænsende regioner er bedre stillede.

4. Nye overvejelser

4.1. **Udvikling af den tematiske koncentration** — EØSU anbefaler, at programmerne fokuserer på tiltag i samspil med EU's prioriteter som defineret i forslaget til FFR 2021-2027 (innovation, forskning, et grønnere Europa — energi, cirkulær økonomi, Connecting Europe — transport, landbrug, et mere socialt Europa — ESF, EFRU, uddannelse, sundhed, et mere lokalt orienteret Europa gennem lokale udviklingsstrategier), og at man husker forordningens specifikke mål på det sociale, uddannelsesmæssige og sundhedsmæssige område. Der bør således rettes særlig opmærksomhed mod lokale udviklingsstrategier, som inddrager alle civilsamfundets aktører.

4.1.1. Inden for rammerne af den tematiske koncentration er det af afgørende betydning, at spørgsmålet om bæredygtig udvikling og klimaforanstaltninger, cirkulære økonomier og vedvarende energi bringes i centrum af problematikkerne og tages nøje i betragtning.

⁽¹⁾ COM(2017) 623 final.

4.2. Makroregionale strategier — De makroregionale strategier (Østersøen, Donau, regionerne i Alperne, Adriaterhavet og Det Joniske Hav) betragtes generelt som vellykkede. Det europæiske territoriale samarbejde har en særlig værdi i kraft af sin kapacitet til at skabe gunstige betingelser for at gennemføre makroregionale udviklingsstrategier på grundlag af:

- en høj grad af interaktion på tværs af grænserne
- overensstemmelse mellem finansiering og strategisk interventionsprioritering.

4.2.1. Disse systemer bidrager til at styrke især de tværnationale og maritime samarbejdsprogrammer. Der kan med fordel iværksættes et eksperiment under en makroregional strategi for Middelhavsregionen (den vestlige og den østlige del) i tilknytning til havområdestrategierne, som er indført under EU's maritime tiltag, samt en makroregional strategi for bjergmassiverne i Sydøsteuropa (Karpaterne og Balkan), som i begge tilfælde omfatter tredjelande.

4.3. Den digitale komponent i det europæiske territoriale samarbejde — En af de største aktuelle udfordringer for det europæiske territoriale samarbejde er at være forbundet med internettet. Det er nødvendigt at tilvejebringe midler og skabe initiativer til at mindske den digitale kløft mellem territorierne og internt i regionerne mellem by- og landdistrikter. Den digitale udvikling er forbundet med flere udfordringer:

4.3.1. *Tekniske og økonomiske udfordringer for territoriernes udvikling* — Digitale teknologier har et stærkt potentiale for udvikling af territorierne i lyset af de nye industrielle omstillinger, et samarbejdende samfund, nye samarbejdsformer på arbejdsmarkedet og nye systemer for udnyttelse af lokale ressourcer.

4.3.2. *Store sociale udfordringer, som bidrager til kompetenceudviklingen i befolkningen og territorierne* — Det er vigtigt at fremme investeringer i kompetencer og brugerfærdigheder og ikke lade den digitale sociale kløft blive dybere. Den digitale udvikling er ved at skabe nye former for forskelsbehandling, der bl.a. hænger sammen med fattige befolkningsgruppers muligheder for at få adgang til udstyr på grund af deres levestandard og kulturelle aspekter i tilknytning til uddannelsesniveau og alder.

4.3.3. Der bør tages hensyn til, at digitaliseringen både kan lette adgangen til rettigheder og omvendt udgøre en yderligere eksklusionsfaktor for visse grupper i befolkningen. Alene dette forhold foranlediger EØSU til at anmode Kommissionen om i forbindelse med tiltagene vedrørende det europæiske territoriale samarbejde at tage hensyn til det pædagogiske aspekt i samspil med de territoriale aktører.

4.3.4. Desuden foreslår EØSU, at en væsentlig del af de innovative foranstaltninger forbeholdes digitalisering med specifikke forslagsindkaldelser, som omfatter udveksling af erfaringer og samarbejde i territorierne på disse områder og prioriterer inddragelsen af de dårligst stillede og mest sårbare befolkningsgrupper. Dette er af afgørende betydning for territorierne i lyset af de nye industrielle omstillinger, et samarbejdende samfund, nye samarbejdsformer på arbejdsmarkedet og nye systemer for udnyttelse af lokale ressourcer. Kommissionen har fremlagt et foreløbigt budgetforslag for perioden 2021-2027. Behandler det i tilstrækkelig grad det digitale aspekt? I modsat fald er det ikke tilfredsstillende.

4.3.5. Digitalisering og kunstig intelligens (IA) — Det er nødvendigt, at Kommissionen er i besiddelse af digitale værktøjer og IA-værktøjer til gennemførelsen og evalueringen af fremtidige programmer (big data, nye teknologier og investeringer).

4.3.6. Efter Kommissionens eget udsagn afhænger vurderingen af tiltagene og programmernes virkning af, hvordan de opfattes. Resultaterne af et projekt vil sommetider være mindre betydningsfulde end den måde, hvorpå resultaterne opnås, og det er svært at finde (ikke blot kvantitative, men også kvalitative) indikatorer til at vurdere dette.

4.3.7. EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at finde bedre indikatorer til at vurdere programmernes og projekternes umiddelbare resultater og virkning.

4.4. Inddragelse af de unge — Inddragelse af Europas unge er yderst vigtig. EØSU foreslår at anvende Erasmus +-metoderne til udveksling af unge — studerende på gymnasieniveau og højere niveauer, lærlinge, arbejdssøgende og vanskeligt stillede personer — med henblik på at inddrage de unge i det territoriale samarbejde gennem specifikke mobilitetsprogrammer, navnlig vedrørende erhvervsuddannelse og sprogtilegnelse. EØSU har gjort sig flere ikkemodstridende overvejelser om, hvordan man kan sikre, at det territoriale samarbejde giver mening for de unge.

4.4.1. EØSU foreslår at reservere en procentdel af budgetterne for det europæiske territoriale samarbejde til tiltag for og med deltagelse af unge. Sideløbende kan Kommissionen som led i Erasmus+ efter 2021 vælge at afsætte en procentdel af Erasmus+ til initiativer rettet mod afgrænsede territoriale områder.

4.4.2. Desuden bør 10 % af et eller flere Interreg-komponenter afsættes til mobilitet af samme type som Erasmus og en tilsvarende procentdel til budgettet for projekter, som forvaltes under Erasmus+, og som arrangeres i europæiske områder. Eventuelt kan man prioritere regioner, som begynder at eksistere reelt, f.eks. en makroregion omkring Middelhavet, og/eller forsøgsvis regioner, som er omfattet af et igangværende opbygnings- og udviklingsprojekt, f.eks. en makroregion omkring det østlige Middelhav.

4.4.3. Det er derfor nødvendigt, at de grænseoverskridende og tværnationale samarbejdsprogrammer indeholder et eller flere elementer med specifikke forslag og foranstaltninger rettet mod og med deltagelse af unge. Sådanne elementer bør bidrage til og støtte overgangen fra simple kulturelle udvekslinger til udnyttelsen af tiltag, som gælder for andre grupper end dem, der traditionelt får tilskud fra Erasmus+, bl.a. ungdomsbevægelser, oprettelsen af foreninger til bekæmpelse af eksklusion og social ulighed, for at fremme integrationen af de mest sårbare personer (med handicap), klimatiltag, initiativer, som bidrager til modtagelsen af flygtninge og migranter og alle andre temaer på uddannelses- og solidaritetsområdet.

4.5. **Tiltag for sårbare befolkningsgrupper og hensyntagen til horisontale kriterier** — Hvad angår hensynet til sårbare befolkningsgrupper på alle niveauer i samarbejdsprogrammernes udformning og gennemførelse, herunder bl.a. udvælgelsen af projekter, er Kommissionens holdning klar vedrørende det ufravigelige krav om at overholde EU's horisontale principper.

4.5.1. Imidlertid kan der sættes spørgsmålstejn ved reglerne på dette område inden for rammerne af det europæiske territoriale samarbejde, som ikke fastsætter kvoter. EØSU foreslår, at der fastsættes en minimumstærskel for så vidt angår grænseoverskridende samarbejde (10 %).

4.6. **Civilbeskyttelse og bekæmpelse af større risici** — Denne komponent indgår i den nye fond for forsvar og civilbeskyttelse, som Kommissionen har foreslået til FFR 2021-2027, og er et vigtigt element, som har indflydelse på det territoriale samarbejde. Her tænkes f.eks. på forebyggelse og bekæmpelse af skovbrande i Middelhavsområdet og oversvømmelserne i de nordligste regioner. Det er et område, hvor samarbejde ud over de nationale grænser er indlysende og berører borgernes liv direkte.

4.6.1. EØSU anbefaler derfor, at der udvises særlig opmærksomhed i det europæiske territoriale samarbejde med mulighed for samordning mellem flere fonde, og at præcise anbefalinger fremlægges for de myndigheder, som er ansvarlige for programmerne, for at øge deres bevidsthed om de udfordringer og muligheder, der findes på dette område for deres territorier. I den henseende kan der udsendes indkaldelser af forslag for at skabe konkurrence mellem regionerne.

4.7. **Integration af forskellige EU-instrumenter** — Efter EØSU's mening fremmer dette forslag ikke i tilstrækkelig grad mulighederne for synergier mellem det europæiske territoriale samarbejde og EU's øvrige eksisterende eller fremtidige finansielle instrumenter, navnlig med hensyn til udveksling af unge, digitale net og dagsordener, forskning og udvikling, investeringer, civilbeskyttelse og bekæmpelse af større risici. EØSU anmoder Kommissionen om at rette op på dette.

4.7.1. Det europæiske territoriale samarbejde udgør en passende ramme til at sikre komplementaritet mellem de forskellige EU-instrumenter på grundlag af faktiske behov:

- små og mellemstore virksomheders investeringer, hvis det lykkes effektivt at kombinere Interreg-interventioner med støtte fra den nye InvestEuFund, som Kommissionen har foreslået under FFR 2021-2027
- netværk (infrastrukturnet, digitale net og energinet) med Connecting Europe-faciliteten
- tiltag uden for EU (EUF, naboskabspolitik)
- midler til civilbeskyttelse
- Erasmus+
- Horisont Europa (på nuværende tidspunkt Horisont 2020)
- LIFE (Miljø og klimaforanstaltninger)
- Den Europæiske Socialfond

osv.

4.7.2. Kommissionens forslag er uklare på dette punkt. EØSU anmoder Kommissionen om i forbindelse med sine forslag til FFR 2021-2027 at udarbejde en meddelelse om integrationen af de finansielle instrumenter.

4.8. **Offentlighed** — Interreg er et af de vigtigste midler til at styrke den europæiske borgerånd. Det gælder nu om at øge synligheden og udbrede kendskabet til EU's tiltag. Kommissionen bør udsende en enkel publikation og reklame om Interreg-programmets anvendelse og resultater for at oplyse borgerne om konkrete tiltag, som gennemføres med støtte fra EU. I betragtning af dette temas betydning foreslår EØSU, at der oprettes informationskontorer for grænseoverskridende eller territorielt samarbejde, som skal varetage denne opgave, og som fortrinsvis etableres i civilsamfundsorganisationer.

Bruxelles, den 19. september 2018.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
